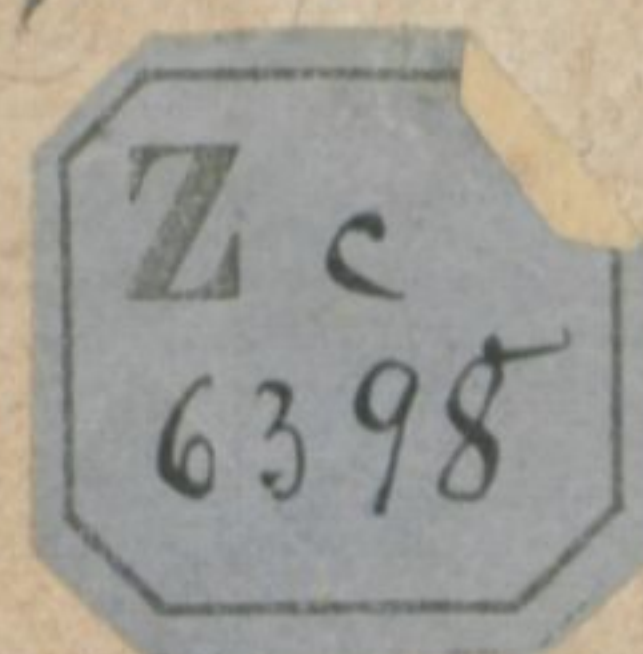

F. K. 91.

X 2054914

V. 294.

PANEGYRICUS
ILLVSTRI VIRO,
FRIDERICO
METSCHIO,
IN REICHENBACH ET
FRISEN ETC.
S. ROM. IMP. THESAURARIO
ET SERENISS. ELECTORIS SAXONIÆ
A CONSILIIS SANCTIORIBUS, NEC NON
IN SUPREMO ECCLESIASTICO SENATU
PRÆSIDI ETC.
IN ACADEMIA WITTEBERGENSI
DICTUS PUBLICE
AB
AUGUSTO BUCHNERO.

Typis Johannis Röhneri Acad. Typogr.
ANNO 1766 LVI.

1774

3.K.21

PANEGYRICUS

MAXIMI NRO.

FRIDERICUS

METSCHO.

IN REICHENBACH ET

FRANSEN ETC.

ROM IMP. THESSALVARIO

SECRETARII ELECTORIS SAXONIE

A CONSILIIIS SANCITIORIBUS NEC NON

IN SUPREMO ELECTORIS SENATE

PRÆSIDI ETC.

IN ACADEMIA PUBLICA

DISPUTATIONE

AUGUSTO BUCHNERO.

Typis Johannis Röhneri Acad. Typogr.

ANNO 1774

GENEROSO, NOBILISS. STRENUOQUE
AC SUMMO VIRO,
DN. JOHANNI NICOLAO
A SCHONFELD IN VVACHOU
ET LIGA ETC.

SERENISS. ELECTORIS SAXONIÆ
A CONSILIIS CAMERÆ ET CENSUALI
PRIMI ORDINIS:

NEC NON
PLURIM. REVEREND. NOBILISS. AC
STRENVIS VIRIS

DN. ADAMO FRIDERICO
METSCHIO IN REICHENBACH
ET FRISEN ETC.

ET
DN. BERNHARDO ADOLPHO
METSCHIO IN REICHENBACH
ET FRISEN ETC.

INGENUÆ MISNENSIS, TUM MAR-
TISBURGENSIS ET NUMBURGENSIS
ECCLESUAR. CANONICO ETC.

PATRONIS OPT. MAXIMIS,

HUNC PANEGTRICUM ILLUSTRIS SOCERI PAREN-
TISQUE MEMORIÆ DEBITUM PUBLICE
QUE DICITUM,

AUGUSTUS BUCHNERUS,
SED NON EX VOTO,

DAT, DICAT, CONSECRAT.

GENEROSI AC NOBILISSIMI DOMINI.

DEcem, ni fallor, anni sunt, quod à parente soceroq; vestro, cum negotiorum quorundam causa Dresdæ agerem, & salutationis officio jam ante essem defunctus, denuo domum ejus vocarer. Hic cum multa de Academia nostra studiisq; sapienter, uti solebat, & graviter differuisset, abrupto tandem eo sermone, leniterq; arridens, nosti, inquit, Buchnere, laudare vivos adulatio, mortuorum memoriam habere comiter, pietas est. Ceterum neq; captator ego inanis gloriae sum; & ita, opinor, egi hactenus, ut nosci mortuus nihil recusem: quod illi solent, qui nullius facti egregij per vitam sibi magnopere conscij sunt, & regi turpitudines suas silerique pro gloria habent. Quandoq; tamen summa illa & decretoria hora me opprimet, deq; mortali statione jubebit decedere (homo enim sum: & huc pro vectus ætatis quam longè possum à fine abesse?) tu aliquid certe de METSCHIO dicendum tibi in publico statues, recolandamq; memoriam ejus, qui tibi semper, ut nosti, optime cupijt. Ego verò excusata tenuitate ingenij, deprecari, quam poteram, tam tristis necessitatem officij; optareq; adeo, ut ipsius ætati de meis annis adjiceretur. Facilem mei jacturam fore: durare ipsum ac superesse, patriæ & Reip plurimum referre. Sed cum instaret, repeteretq; dicta ante (quamquam non ignorarem, quanta res esset, quæ posceretur) verecundè arbitrio ejus ac voluntati me dixi permittere: vovere interim, serà veniret dies illa, quæ mihi illat abilis obsequij vicem imponeret. Venit tamen (quæ fati mei infelicitas est) cumq; in mortuo datam superstiti fallere fidem impietatis partem interpretarer, natum mihi, **GENEROSI ET NOBILISSIMI DOMINI**, hoc quicquid libelli in præsentem vobis haud alio offero nomine, quam debitam Patri ac Socero pietatem ut vobis probarem, quorum in bona omnia juraq; defuncti justa legitimaq; successio est. Vereor tamen, & valide vereor, ut cum exsolverim fidem, partes peræq; impleverim, bonoq; conatui successus responderit. Sed magnitudo argumenti patrociniabitur facile, spero, infantiae meæ: qui potius duxi, carere eloquentiæ laude, quam fidem ac pietatem prodere.

PANEGYRICUS
ILLUSTRI VIRO
FRIDERICO METSCHIO
dictus
AB
AUGUSTO BUCHNERO.

Grande ambiguumque
suscepi negotium, de Viro Illustri,
FRIDERICO METSCHIO, di-
cere in præsentì ingressus. Ac ita
dicere, ut & erepti defleam cladem
(cui quæ lacrimæ satis sunt) & me-
rita virtutesque adhuc superstitis celebrem, quæ ex-
emplum vix habent. Utrumq; majus molientis viri-
bus est: qui nec ingenio unquam valui, & nunc æta-
te quoq; deficio. Nimirum & animos, non corpo-
ra tantum, senectus debilitat: quæ lacertorum cum
hebetaverit nervos, frigus & menti insinuat. Quid
faciam igitur, AUDITORES? Fatebor vobis infir-
mitatem meam: magnitudo affectus mihi imposuit.
Nam dum religioni duco, non solvere mortuo, quod
viventi addixeram, sumsi imprudens partes, quas im-
plere non possem. Nec quisquam, & sibi satis con-
sultit, & vehementer amavit. Intellego quidem er-

A

ro-

rorem meum, serius tamen : & sentio mihi venire
usu, quod contrahentibus debita quandoq; solet: qui
cùm de facultatibus suis amplius sperant, quàm in ijs
est, de acceptâ summâ amplissimis verbis liberaliter
cavent. Cùm venit dies, & urget creditor, & fidem
nomenq; expungi postulat, tum vident demum, faci-
lius accipi, quàm solvi pecuniam. Intenti & anxij igi-
tur perreptant domum, scrutantur arculas, excutiunt
fiscos, quid repræsentari denique liceat, sollicitè pu-
tant. Hinc creditorem adeunt, dexteram ejus præ-
hensant blandè, corrasam summulam humiliter offe-
runt, exquisitissimis verbis orantes, accipiat interim,
ac consulat bene, quod est in manu, cùm totum ac
solidum numerare præsentis copiæ haud sit. Mihi
peræque à vobis, AUDITORES, in primis à beatis-
simis METSCHII manibus impetranda venia est,
quod minore judicio, quam impetu, conscendi ca-
thedram, de illo facturum verba, cui plurima quidem,
& infinita propemodum, debeam; sed qui quantusq;
fuerit, dicere, nec florentissima ac disertissima inge-
nia queant. Sed quia relinquere partes, integrum
haud est: & sine dedecore silere, non licet; permitten-
da vela ventis, solutaq; orâ capessendâ est spes, si lau-
dem dicendo non emeruero, professione obsequij ta-
men ac pietatis favorem me vestrum exoraturum.

Quamquam quod quisque nostrum est, & quo
censemur homines maximè, id disciplina nobis ma-
xime ac institutio conferat: tamen ut in arboribus,
plurimum refert, quâ terrâ, quo surculo creverint;
ita in nobis ad temperandam indolem haud parum
interest, ubi, & unde quis fuerit natus. Patriam ita-
que

que nostro, Narisci veterum, sive, ut appellari hodie, non tamen ignoto plane antiquis vocabulo, solent, Varisci dederunt. Inclitagens, & Græcis Romanisque ingenijs celebrata. Cujus qui vigor, quæ virtus fuerit, hinc disci potest, quod Tacitus, eloquentiæ fideique præclarus, *nihil degenerare Marcomanorum gloriâ* scribit, quos nulla Germanorum gens excellentia rerum gestarum, & opum imperijq; amplitudine supra fuit. Hi enim Marcomanni illi sunt, qui Gallis Helvetijs ademerunt sedes, qui Galliam omnem Celticam prope subegerunt armis: mox, recedentes interius, fertilissimos illos Hercyniæ campos, depulsis Boijs, gente Gallicâ, qui occupaverant hæctenus, & ab se Bohemum loco fecerant nomen, infederunt, omnesque finitimos aut domuerunt bello, aut conditionibus juris sui fecerunt: eò progressi magnitudinis denique, ut æmuli velut victori gentium populo, justum timorem Romanis injecerint. His non degenerasse Nariscos, cum prodit Tacitus, quam laudem illis, quod decus impertit? Profectò hoc majus multò ac excellentius est, quàm fabularum tormentis quos nescio Drufos arcessere Româ, & aliunde emendicare famam genti, quam domi habet. Si eò unquam Drusi progressi armis fuerunt, quid aliud, quàm servitutem ac jugum inclito populo imposuerunt? Atqui miserrimum est, ex calamitate captare laudem: & nobilitatem victoris miseræ suæ interpretari solatium. Nec quisquam eorum, qui Romanorum res gestas composuerunt, huc processisse ullum Drusorum, memoriæ unquam prodidit. Gratulandum itaque genti clarissimæ de tanta nobi-

*D. VIII. De.
cemb. A. cl.
L. LXXIX.

litate virtuteque est, quam neque dum decoxit, aut
perdidit, nisi quod recentiorum temporum humani-
tate cultior, ad omnem artium atque Musarum ele-
gantiam ita imbuit vividam indolem, ut simul for-
tissimos milites, & capacissimos literarum ac sapien-
tiæ animos creet. Qualem & aspiravit METSCHIO,
cum Reichenbachij, municipio avito, ante hos senos
& septuaginta annos admodum, patre ABRAHA-
MO, qui abundantiam patrimonij tranquillissime se-
nuit, equestri loco contentus; matre, CATHARINA
SCHONBERGIA, ingentis exempli fœmina, * ede-
retur in lucem. De quorum nobilitate, quid dicam, aut
taceam maximè, ambigua deliberatio est. Nam utro-
bique summa omnia sunt: sive antiquitatem æstimes,
sive dignitatem atq; splendorem intuearis. Est qui-
dem origo eadem omnibus: & vix cuiquam tam altus
sublimisque ortus contigit, cujus nobilitas non ex an-
gusto & paupere lare, si redeundum ad prima initia,
processerit. At sicut nemini novitas sua obesse debet;
& tantum cuique addit splendoris, quantum testari de
ejus virtute potest; ita præjudicatam auctoritatem
vetustas affert, augustiorq; videtur nobilitas, quò an-
tiquior fuerit, ac longo temporum tractu documen-
tis illustribus probarit ac custodierit decus, quod è
tenebris atque caligine suâ primum eripuit auctorem.
Quod si in retrò decursa secula ire, & quicquid me-
moriarum annalium veterum fides custodit, excute-
re vacet, reperiemus, à longe submotis ætatibus nobi-
litatem METSCHIORUM perviguisse. Nam de
duobus HENRICIS; de GEORGIO item GASPE-
RIO que quid dicam, quos tribus seculis amplius in
Ludis

Ludis Equestribus, quos primi Germanorum Imperatores instituerunt, magnum virtutis retulisse nomen tabulæ publicæ attestantur. Et eâ jam tum tempestate non recens atque novitium hoc dignitatis in ea gente fuisse decus, probabunt facilè leges, quibus sanciti hi ludi & dedicati primum fuerunt. Ludos cum dico, non est, quod Græculum quendam agona aliquis, aut Romanorum Circense ludicrum cogitet. Jocularia hæc sunt, & ludicra verè, vixq; virilia satis his comparata. Quantum erat, quæso, per aperta spatia æquoris non absurdè decurrere? Mittere scitè jaculum? Flectere equum currumve & circum agere perite; & his iisdem recurrere artibus? Agilitatem aliquam vigoremq; ostendere poterant, non approbare invictam constantiam atque virtutem. Longe hîc aliud certabatur certamen. Committebantur duo florentes ætate, qui caput pectusq; recti ære, infestis hastis, truncorum instar, & ferro gravi præfixis concurrerent, tanto impetu ac vi, ut alter plerumquè, aliquando uterque, non rarò & equi ipsi unà, velut procellâ ac fulmine strati, provolverentur in terram. Crederes montes, aut Cyclades totidem concurrere: neq; in prælijs ac acie explorari severius acriusq; ingentis animi posse virtutem. Quare ut magnum atque eximium erat, in hunc admitti campum, patere nemini solitum, nisi qui incorruptam majorum nobilitatem, & omni præterea vacuum probro atque dedecore ante iudicibus approbasset vitam; sic multo arduum habebatur atque illustre, cum laude ac gloria inde discedere. Sed multò antiquius nomen in testimonium vetustatis citare **CAROLUM METSCHUM** possum.

B

sum.

sum. Quem in maximo illo prælio, quo Ungarorum ingentes copiae ad Martisburgum fugatae, victae, deletaeque sunt, HENRICO I. Imp. Aug. cui aucupij amor cognomen fecit, fortem strenuamque navasse operam, annales canunt. Ulterius ut pergam, & de illustri familiae splendore per dignitates illato ut contexam non nulla, quid clarius atque magnificentius prerogativa Comitum est? At possunt inter gentiles suos METSCHII numerare haud paucos ejus fastigij, non modo amplissimarum in Rhetia ditionum Dominos, sed titulo VENATORUM IMPERII quoque insignes. Par principatus culmini Episcopatum infularum sublimitas est. At qui ad eam aspiravit ALBERTUS, Praesulatum Misnensem, non modo nobilitatis clarissimae merito, sed eruditionis quoque excellentia indeptus: quae tantam praestitit, ut Theologiae Doctor meruerit creari. Nec mihi praetereundus hoc loco CONRADUS METSCHIIUS est, JOACHIMI Electoris Brandenburgici Consiliarius, & ad Comitum Norinbergensium missus Orator: cumque ALBERTO nunc componendus maxime, quod, ob praecelaram juris scientiam, par ipsemet quoque impetraverit decus. Novum hoc nostris moribus, & pro ridiculo pene habebitur, istius ordinis homines, honores Academicos curasse. Sed aetate veteri, cum principes ipsi in parte gloriae ponerent, si post provinciarum vocabula, & caeteros summam fortunam titulos, his sapientiae quoque insignibus aestimarentur; non potuerunt sane nati loco equestri, clarissimarum doctrinarum laureas non facere magni: neque minorem laudem interpretari, ingenij strenuitate vicisse

cisse ac profligasse inscitiam; quàm forti manuum
operâ de victis hostibus statuissetrophæum. Multa
mihi egregia nomina prætermittenda hîc sunt, dum
brevitati studeo, & unum adhuc JOSEPHUM LE-
VINUM nominare festino, eruditione, judicio &
omnibus togæ artibus (ut dignitatum apices taceam)
insignem. Quo uno magis, avo suo, quàm multis
alijs proauctorum, gloriari FRIDERICUS soli-
tus fuit: non alio nomine, quàm quia primus in gente
suâ veritatem cælestem, destinatione divina, & mini-
sterio LUTHERI, ex infelicissimis tenebris produ-
ctam paullo ante in lucem, professus, atque de propa-
gandâ eâ clarissimè meritus; idq; à vindice ejus & as-
sertore invicto, quod monumenta ipsius, & plures ad
eum exaratae literæ, quas pretiosissimi thesauri in-
star semper habuit FRIDERICUS, testantur, amatus
mirificè fuit. Jam si de maternis SCHONBERGIIIS
commemorare ingrederer, quanta, proh Deum im-
mortalem, mihi nasceretur historia? Sed nec annales
componimus; & veniendum tandem ad FRIDERI-
CUM est. Id unum nō tacuisse intererit, eam SCHON-
BERGIORUM familiam esse, quæ domi, & in Ger-
mania haud tantum, auctoritatem splendoremq; ge-
neris longe lateq; diffuderit, ac stirpem suam in sum-
ma enisam viderit culmina (neque enim ulla gens tot
dedit olim Episcopos nobis: JOHANNES autem
sub seculi proximi finem ad ipsum Septemviratum
imperij Treviris, quæ Augustorum majestati proxi-
ma dignitas, aspiravit.) sed reliquis etiam Europæ
provincijs cultioribus sua dispertijt decora, Italiam-
que & Gallias partim nomine, partim & sanguine in

novas inclitasq; stirpes adolituro, illustravit. Quis
in superiorum temporum historia tam hospes est, qui
non de Capuano quodam haud pauca ibi, nec sine
laude, neminerit reddi? Hic NICOLAUS ille
SCHONBERGIUS est, ex Suevis Misnensibus, ut
tumuli titulus, nec imperitè, prædicat, qui amplitudi-
ne ingenij, eloquentiæ efficacia, varietate doctrinæ, &
maximarum rerum usu, primas id temporis in Italia,
cui dederat civem, facile tenuit; ijsq; emeruit rebus,
qui Generalis non modo Dominicanorum ordinis
Romæ, sed post amplissimas etiam legationes, quibus
ad omnes fermè Europæ Reges defunctus nobilissi-
mè est, Archiepiscopus Capuæ, ex quo accepit cogno-
men, crearetur, mox sub Paulo III ad ipsam Cardina-
litiam purpuram aspiraret. Propius tempora nostra
GASPARIUS contingit, qui apud Christianissi-
mum regem summus Germanicæ militiæ tribunus,
SCHONBERGIORUM stemma in florentissimum re-
gnum ea felicitate intulit ac propagavit, ut posteri
ejus ex Comitibus Nantolij in Halvini evaserint Du-
ces, splendidissimis Galliarum familijs propinquitate
innexi, & maximis regni ministerijs admoti. Qui
quantis animi dotibus, qua militari scientia virtuteq;
fuerit, quàm alijs rebus maximis insignis ac clarus,
abundè memorant, qui Gallicarum rerum recentio-
res memorias composuerunt. Sed brevi verissimo-
que elogio maximus vates Historiæ, JAC. AUGU-
STUS THUANUS, complexus digessit, cum de supre-
mis Viri Illustris, amiciq; summi, exponeret. Præ-
fert auctoritatem venæ gemma, qua eruta est: nec à
nobilitate stirpis divertit pomum, quâ fuit decer-
ptum:

ptum: probavit & FRIDERICUS abunde suorum
sortem natalium, & experimentis illustribus docuit,
non degenerasse eorum laudibus, quorum de sangvi-
ne duxisset originem. Cæterum uti felicitati na-
scendi indolem; sic incorruptum ac consummatum
ejus bonum disciplinis egregijs & suæ debuit indu-
striæ. Nam neque consequi gemma pretium potest,
quod habet in se, nisi polientis manu splendorem acci-
piat: & crescit maligne pomum, si desit colentis stu-
dium, qui silvescentium ramorum castiget luxuriam,
& quicquid noxium ijs innasci solet, purget. Ma-
gnam perinde ad absolvendos mores vim magisteria
habent: quæ & proliciunt insitam animis vim, & re-
ctis cultibus roborant, & permanfuræ pulchritudinis
induunt habitum. Quare excellentissimum ingenium
ut ne corrumpere METSCHILIS, ijs mature tradi-
tus est, qui teneram ejus ætatem literis pariter, & ru-
dimentis virtutum domi, & in parentum imbuerent
ore, quod magnum ad veram educationem momen-
tum habet, modo parentes officium fecerint. Sed
mortuo patre, quem undecennis amisit, primùm Cy-
gnæam, hinc Curiam Variscorum, denique Neustadi-
um ad Orlam missus est, ut ductu atque auspicio STE-
PHANI ROTHII, Antistitis ejus Ecclesiæ, mores
& studia sua promoveret in majus. Non ignorabat
prudentissima fæminarum, mater, quantum esset, à
teneris assuescere. Aspiciebat vividam alacremq; nati
indolem: recordabatur adolescentiæ lubricum, & ni-
mium faciles impetus: reputabat post hæc & imbe-
cillitatem muliebris ingenij, materniq; affectus vim,
ex quo pleræq; parentes indulgentius suos, quam for-

C

tius

tius, aut sapienter amant. Respiciebat præterea rei domesticæ amplitudinem, eoq; in tam diversas animum multiplicesq; distractum curas. Verebatur postremò haud vanè, ne forte in numerosa familia, Davus aut Geta reperiretur aliquis, qui filium herilem corrumperet. Frugi perraro servulorum ingenia sunt: versuti atque fallaces arrepunt Dominis: quos ubi vernili blanditia, & perniciosis obsequijs reddiderunt suos, plerumque evertunt. Maluit igitur in alienis, nec ita amplis penatibus haberi ætatem filij, ubi inter sobriæ frugalitatis & innocentiae quotidiana exempla, procul licentia ac luxu, caste ac integrè adolesceret. Septimum decimum annum nondum excesserat, cum in hanc nostram Academiam venit comite atque rectore M. DANIELE DORSCHMIDIO, qui medicinam postea Fribergæ, adeptus gradum, cum laude fecit. Cujus fidem atque industriam nunquam prædicare FRIDERICUS desijt: pudoris ingenui ratus, fateri, per quos profeceris: contra quam multi facere solent, qui Aristoteleo vitio, præceptorum haud temere mentionem faciunt, nisi cum reprehendere, & sibimetipsis, superbi & arrogantes, debere omnia, videri volunt. Nactus hunc campum in omne literarum ac artium genus lætissimo impetu excurrit, nec quicquam magis dedit operam, quam solidam masculamq; eruditionem indueret animo, quæ virum, quæ civem bonum instruat, & maximum sui fructum in ipso rerum promittat usu, non putidam illam atque umbratilem, quæ subtilitates vanissimas agit, & cum egreditur scholam, nihil est. Quadriennio ita exacto concessit Jenam, Juri vacaturus

A. 1616.

cum

cum primis, cuius elementa in Academia nostra feliciter hauserat. Quemadmodum enim sine jure & legibus, neque publica res, neque privata, constare potest; sic de illarum intelligentia peritiaque laborare cum primis debet, qui se non umbræ ac otio natum putet, sed quod cujusque acerrimæ indolis votum, maximè est, vel mori in actu cupiat. Quâ hinc alacritate animi, qua contentione nervorum atque ingenij in illam sapientiæ incubuerit partem; qua assiduitate interpretes ejus, ARUMÆOS, PINGICEROS, SCHROTÆROS, qui tum Oracula quædam Jurisprudentiæ ibi habebantur, sectatus sit; quâ eorundem sedulitate celebrari palæstras ac scholas, breviter, & sine aliquo detrimento laudum dici non potest. Id assecutus certe est, dum ita conficit spacia, ut quemadmodum in erudito juvenum studia æmulantium cœtu nobilissimus; sic inter adolescentes nobiles omnium ipse & haberetur eruditissimus, & esset. Multum ad eam laudem ipsi præter naturæ bonum, arcta familiaritas summaque conjunctio, quæ ipsi cum FRIDERICO HORTLEDERO, rerum Germanicarum, & omnis publici Juris peritissimo Viro, intercescit, contulit: eo enim tum & contubernali & convictore & studiorum ac vigiliarum perpetuo socio comiteque, amico intimo denique, utebatur. Scilicet plurimum interest ad componendum morem animi & munendam virtutis arcem, cum quibus vixeris. *Sumuntur a conversantibus mores, & uti quædam in contactos corporis vitia transiliunt; ita animus mala sua proximis tradit.* Inter salubria degenti custodia valetudinis facilis est: at sæpe initium morbis fuit, sana ægrismiscere. Ser-

punt etenim vitia, & agunt contagium, & instar pestilentis afflatus, quâ transeunt, nocent. O magnum itaque vitæ bonum veri & incorrupti amici sodalitas! cujus aspectus recreet, colloquium juvet, sensus consilium, ad omnem honesti laudem vitæ exemplum stimulumq; subijciat. Felicem, qui hunc invenerit! nec minus, qui retinuerit! Namque ut reperire difficile est, sic custodire eundem atq; tueri sollicitè oportet: ne, aut neglectus langveat, aut spreus relinquat. Amarunt constanter per charitatem mutuam HORTLEDERUS & METSCHIUS: nec, quamvis distractis corporibus, dissilierunt unquam animi, complexi se invicem, ut coaluerant semel. Documento egregio, non temere alias firmas peræque & diuturnas amicitias esse, quàm quæ primæ vâ contractæ ætate, & religiosâ quadam necessitudine imbutæ fuerint. Neque enim sanctius est, iisdem sacris, quàm studijs jungi: duratque in ultimam senectutem affectus, qui juvenilibus annis bonâ inoleverit fide. Egressus adolescentiæ spacia, & jam virilitati propior, cum non ineptè judicare de rebus, rectaque à pravis discernere, & ætatis iudicio, & studiorum profectu valeret, peregrinandi consilium cepit, parandæ prudentiæ & disciplinæ vivendi: quam cultiorum gentium instituta ac mores, si quis cum curâ inspiciat, abundè promittunt. Itaque per eas partes

A. cl. l. c. V. Germaniæ, quæ spectant Rhenum, Gallias primò petit, felicissimam regionum, quæ ad occidentem recedunt, cum ubertate soli ac opulentia, tum genio dotibusq; incolarum. Neque enim ulla natio temere, si viros maximos libebit audire, ingenij amplitudine

ne

ne celeritate sensuum, vigoreq; animi igneo æque
præstat: qui mercaturam, qui artes, & arma, & eru-
ditionem cum eloquentia; omnem denique elegan-
tiæ habitum, pari solertia ac felicitate exercent.
Hoc florentissimum igitur regnum, quantum inter
utrumque mare, ipsumq; Oceanum, & Pyrenæi cul-
minis juga se explicat, biennij peragravit spatio: non
vagabundus otiosè & discursione inerti; sed omni-
um, quæ aut admiratione traherent, aut quodam
fructu se commendarent, & indagator curiosus, & ob-
servator peritus, & annotator industrius. Testimo-
nio commentarius erit, quem tum confecit, ut jam
digresso, longissimeq; absenti, quoties voveret, lo-
corum illorum subiret memoria, & quæ specta-
cula ibi tenuissent olim, non sine suavissima volupta-
te redderet apud animum ac instauraret. Itineri *A. 1515*
Gallico, Italicum successit: pari sumtum iudicio, nec
dispare successu explicitum. Pudebat erectam indo-
lem, non inspectasse terram illam, quæ post antiquam
Græciam, elegantiarum omnium parens, artium ma-
ter, magistra ac dispensatrix doctrinarum meritò
audit. Quæ tot heroum genitrix, tot maximorum
alumna ducum; tot sapientissimorum hominum the-
atrum amplissimum; sedes præterea ac domicilium
illius imperij exstitit, quo nullum aliud aut majus un-
quam aut diuturnius in terris fuit: complexum am-
plitudine sua totum terrarum propemodum orbem,
& post tot aspera casuum, post tantos seculorum de-
cursus invictum atque superstes, neque oblitum ma-
jestatis pristinae, & adhuc gentibus omnibus caput au-
gustum, angustius licet breviusque, quàm ante. Mul-

D

tum

tum quidem cladis ac vastitatis Gotthorum & Longobardorum, aliorumque populorum; arma invexerunt Italiae, perque illius provincias longe lateque suam dispenserunt barbariem, non ita tamen à priscae excellentiae genio abire potuit nationis indoles, ut nulla amplius in Italia Italiae veteris remanerent vestigia. Mansit gravitas, & lepor morum, & dotes plures aliae, quibus meritam putes, quae multis gentibus vitae, & institutionis habeatur exemplum. Huc igitur postquam venisset FRIDERICUS, iisdem, quibus antea, legibus adstrinxit animum, eoque adductius habuit, quò plura occurrere videbantur, quae facili labe incautis subreperent, & noxia suavitate semel admissa everterent. Passim deliciae, & lenocinia voluptatum atque occasio, quibus felix parataque peccantibus regio vel ad lasciviam usque abundat; quae contra omnia METSCHIUS incorruptus & integer, atque invictus perpetuo stetit. Aliò enim & aures & oculos & mentem ipsam diviserat. Quod in ingenijs illustre, magnum egregiumque in animis, in moribus pulchrum, salubre in institutis atque frugiferum, notaverat, id admirabatur maximè, & cupide sequebatur, & observationi atque exemplo diligentissimè seponebat. Voluptati praecipuae erat, lustrare loca monumentaque vetera; quae memorabilis cujusdam seu rei ipsum, sive exempli admonerent; & contemplatione sui vel ad profectum scientiae facerent, vel utili meditationi suppeditarent materiam. Sic cum sub Alpibus Trebiae flumen, cum Trasimeni lacum aspiceret, aut infelicium Cannarum calcaret ruinas, recordabatur Romanarum cladum, reputabatque, quid
altus

astus Ducis atq; calliditas possent ad rerum summam,
quàmque hæc contra valeret parum destituta inge-
nio agili solertiaq;, & sibi soli innisa virtus. Hinc
enim Scipiones duos, hinc Paullum Flaminiumq; Pu-
nicis artibus subibat devictos. Ingressus Campaniam
cum illud beatum terræ uber, illum lætissimum & fer-
tilissimum Italiæ tractum, atque, ut veteres appella-
bant, Bacchi Cererisq; certamen; cum Lucrinum &
Bajas, Putelosq; & Cumas, & siquæ alia ibi infessa ac
ebria quasi voluptatibus loca inviseret, tum intellige-
re maxime cepit, quid eripuerit mentem Annibali,
quid callidissimo Ducum dederit verba, & tot illustri-
um ipsi victoriarum interceperit fructum. Poterat
quinto post Cannense prælium die epulari in Capi-
tolio, & æmulæ urbis occupare imperium, si potuis-
set audire Maharbalem, & ante fomenta Campaniæ ve-
rissima viri haberet monita. Nunccum relicta
Româ ducit Capuam, inhians hibernorum delicijs,
& luxu exercitum, & suâ amentia corrupit fortunam.
Nihil n. ex eo potuit amplius: coactus tandem Italiâ ce-
dere, cui tot annis incubuerat, & ante mœnia suæ Car-
thaginis Scipioni propemodum fieri supplex. Adeo
nihil æquè magna conantibus obstat, quàm volupta-
tes atq; delicias sequi. Quorum omnium tum, sicut in
mentem veniebat FRIDRICO; ita & reputabat pariter
morem ac rationem factorum, quæ quos evertere con-
stituerint, eorum consilia corrumpere soleant. Quid
nunc de titulis sepulchrisq; virorum ingentium, quos
Romani annales celebrant, quid eorundem de imagi-
nibus memorem, cum eas in nummis aut statuis con-
templaretur FRIDERICUS? Excutebat ad trophæa

Miltiadis Themistocles somnum : ad tumulum Achillis magnus Philippi filius flebat. Non segnius movebatur METSCHIIUS, cum Fabricij alicujus aut Lœlij, vel & Catonis similitudinem, in ære, argento, marmore contemplaretur, ac hujus incredibilem abstinentiam, alterius mite illud & placidum sapere, postremi inusitatum animi robur, invictumque amorem patriæ, reputaret, quàm recordando has tantas eorum veneratus virtutes, tam æmulandi easdem cupidine accensus. Quamvis autem plurimum delectaretur visendis ac pellustrandis memorijs ac monumentis antiquis, in omni tamen peregrinatione nihil æque habuit pensi, quam viva spirantiaq; virorum doctrina virtuteq; illustrium simulacra sectari, quorum oraculis & consuetudine cum eruditior cultiorq; tum melior ac sapientior fieret. Ita cum alijs pluribus COLLINOS, FREHEROS, GRUTEROS & LINDEBRUGIOS in Germania: PINELLOS PIGNORIOSQ; in Italis: in Gallia, CASAUBONOS, FABROS, HORTENSIOS, HOTOMANNOS, LECTIOS, & quem primo loco nominare debueram, JACOBUM illum AUGUSTUM THUANUM, amœnitate ingenij ac cultu, tum comitate morum facile sibi conciliavit. non nullos quoque eorum ad familiaritatem literarum atque commercia sibi adjunxit. Imitamini, imitamini, Generosi Juvenes, si quando vos abeundi peregrè libido incedet. Recogitate Euripideum oraculum, *Sapientes ex Sapientum congressibus fieri*: itaque statuite, majorem uberiolemque laborum vestrorum atque itinerum vobis expectandum fructum haud esse, quam
qui

qui ex isto semper florentis, ut Virgilius ait, Sophiae
campo decerpitur. Ita Pythagoras, ita Plato, & cæ-
teri omnes peregrinati sunt, qui non inania curiosita-
tis ineptæ ludibria, aut in mimorum ridicula æmulos
gestus, novaq; ornandi atque colendi ingenia, sed ar-
tes bonas, & doctrinarum ac sapientiæ omnis generis
instrumentum locuples domum referre voluerunt.
Cum repetisset Ithacam suam Ulysses noster, decre-
verat apud animum, abstinere aulis, neque honores
petere: non amore inertiae laborumq; fugâ, sed sibi
& studijs ut posset vacare, simul curando patrimonio
& præsens adesse. Quod luculentum & amplum
sicuti creverat; ita non numerosas manus tantum,
sed plures etiam oculos requirebat. Cæterum ne-
mo acrius Dominis videt. Quorum præsentia hoc
præstat imprimis, ut facientibus opus, neque consili-
um, neque industria, nec fides desit. Quam sæpe
Villici post cætera habent, cum sibi, quam heris villi-
cantur. Erat FRIDERICO non abjectus & humi-
lis animus: sed magnum ac liberum cum esset nactus,
non afficiebatur sollicitudine rerum illarum, quæ ne-
que summa bona sapientes habent, & soli ambitiosi
ac vani vel cum periculo sæpius, certè haud salvo satis
pudore, petunt. Contentus igitur suo ordine, &
in avitis acquiescens bonis, nec affectabat culmen
altius, & per honorum occasionem ad amplio-
res opes aspirare supersedebatur, ambitione juxtâ &
avaritia vacuus. In illo silentio tamen & liberali otio
suo, neq; latere obscurus diu, nec fallere potuit igno-
tus. Erumpebat virtutum jubar, & sicut ignis celari
ægrè patitur; sic in claruere in brevi excellentes illæ,

E

qui-

quibus præditus, dotes, & plenis velis, ut ita dicam, in famam ac laudem invehatur. Judicij gravitas, consilij copia, æqui rectiq; scientia pariter ac amor ingens, nec impar gravitati humanitas comitasque omnium ferebantur ore, amores omnium ac studia METSCHIO conciliabant. Ita fiebat ut dirimendis amicorum controversijs frequenter adhiberetur medius: nec rarò ab ipso Principe componendis litigijs disceptantium arbiter, seu honorarius Judex, allegaretur: tandem verò in ipsam* vocaretur aulam quoque, inter consiliarios dicundo juri cooptandus. Hic magna ipsi deliberatio incidit. Tenebat voluptas honestissimi otij, tenebat studiorum amor, & felix illa innoxiaque tranquillitas: vellebataurem familiaris etiam res: cujus curam nec sapientes exuunt, & frugi quisque studiosius agit. Sed cum intueretur patriam, cum, quid deberet Principi, subijceret animo: ad hæc & sapientum placita recordaretur, qui neque rapiendam Remp. nec fugiendam præcipiunt; & ante eam habere studia, injustitiæ; suis postponere commodis, impietatis pronunciant; tandem denique, trepide tamen, atque cunctanter; quod modestissimi solent, suscepit partes, quas nec humiliter exorasset per ambitum, & nunc delatas detrectare, supercilium interpretabatur & contumaciam. Imperator Severus solebat dicere: INVITOS, NON AMBIENTES IN REMP. COLLOCANDOS: Sapienter atque præclare, nisi cum digni, cum optimi petunt, & ut deteriores excludant, sumunt frontem; non jam pro se, sed pro Republ. ambientes, cui volunt consultum. Namque & Cato, consummatissi-

* ANNO
1319 XIX.

tissimus vir, præturam petijt, ut rivalem Vatinium, quo nihil turpius nequiusq; , repelleret: qui affectabat Remp. ut posset vendere; quam ambiebat contra Cato, ut tueretur, & vindicaret. Nequicquam tamen, cum corruptissimæ Civitatis mores non sinerent: quæ magistratum Candidatos, non excellentiâ virtutis, sed largitionum magnitudine æstimabat. Non semper ambitionis est, ambire honores: constantem fiduciam quandoque arguit: cum meriti sui conscius animus, quod deberi videtur præmium, placidè petit. Cæterum verecunda modestia, ut nihil audeat, non sine virtute tamen est; at vanitas & impudentia vix cum virtute unquam conjuncta. Quò altior unda, hoc & placidius labitur: vadosa ac humilis strepitum edit, dum, quæ non supereminet, illisa saxis vehementius sonat, hoc ipso paupertatem suam confessa. Perinde graves atque modesti, quietè agunt: ventosi ac leves, multa movent, dum, quæ præstare non possunt, inaniter jactant. Repertur & istud genus, qui speciosis verbis recusant, quæ flagrantissimè cupiunt; affectantes modestiam, sed ut superbius postea in ijs se gerant, quæ in invitos collata videri volunt. Averfabatur hæc mimica generosa METSCHII mens, eademq; magnitudine animi, qua non ambierat hætenus, delatas partes suscepit in se: non ad inanem splendorem ac fastum officij amplissimi titulum referens: sed eò potius intendens nervos, ut, quem debebat Senatorem magnum dare, eum exereret atq; præstaret. Assiduè igitur venire in Curiam: numquam abesse consilio: intentum, consideratum, sobrium animum afferre:

præmeditari cum curâ, quæ diceret: censentes alios
 studiosè ac patienter audire: disquirere comiter, si
 quod incideret dubium; non disputare per rixam:
 quæ vera duceret, sine acerbitate & arrogantia, con-
 stanter tamen, asserere: quæ meliora differerentur ab
 alijs, & assentire facile, & plenè laudare. In jure red-
 dundo sic versabatur, ut neque novum reperiret cal-
 lidè, quod solebat Tiberius; & ita veteri uteretur, ut
 id subinde cum æquitate temperaret, justus æquè ac
 bonus. Bonus, sine personarum odio; & sine ea-
 rundem respectu justus. Ita enim semper induxit fir-
 mavitq; animum, ut neque moveretur metu, nec fle-
 cteretur gratia, nec largitione corrumpetur: con-
 temtor omnis pecuniæ, quæ per sordes veniret. Ex-
 splendescabant hæ artes METSCHII, & cum ad-
 verterent cæteros, sapientissimam mentem Principis
 minimè omnium fallebant, cui curæ præcipuæ, suos
 nosse. Quo ergò valere in plura intelligebat inge-
 nium METSCHII virtutemque, hõc pluribus quoque
 admovit ipsum præfecitq; curis, donec per omnem
 togatam militiam, in summum gradum eveheret.
 Nam altero anno post, in Appellationum, quam vo-
 cant, Curiâ, eo assidere loco jussit, ut si contingeret
 abesse Præsidem, (GASPAR SCHONBERGIUS
 tum erat: quem cothurno eloquentiæ prudentis Pe-
 riclem; Aristidem justitia, Phocionem probitate,
 magnitudine animi atque constantia Catonem sui
 temporis licuisset vocare) ipsius vice negotiorum
 disponeret regeretq; arbitria. Post annum octa-
 vum supremo Synedrio, penes quod summa sacro-
 rum & studiorum inspectio ac procuratio, datus est
 Præses.

ANNO
 136 XX.

A. 136
 XXVIII.

Præses. Hic qua constantiâ tenuerit clavum, qua sapientia rexerit, felici solertia declinarit scopulos, atque ex omni tempestate servaverit navem, ac custodierit illa sanctissima patriæ pignora, religionem ac literas, dicere, brevis & miscellanæ dissertationis ambitus haud capit: res commentarij est, justamque & propriam scribentis requirit industriam. Id dissimulandum non est, quo candore ac fide periclitantium literarum indoluerit fato, qua incredibili contentione prostrata furore armorum atque oppressa erigere laboraverit studia. Vestram fidem, PATRES, convenio, vos luculentissimos appello testes: vos memorare poteritis; qua preces nostras humanitate acceperit, quâ benevolentia adfuerit desiderijs nostris, qua æquitate & studio querelic, quantum erat in se, fecerit satis: quos sustinuerit labores dies noctesq; non raro certamina etiam, ut salva ac integra Academiæ jura, ut privilegia docentium publicè, sacra tecta-que manerent: tum ut ærarij instaurarentur ruinae, quâ possent, stipendiaque nobis procederent rursus, quæ effera hæcenus bellorum rabies absorberat. Quam inardescere solebat, quoties increparet sævitiam temporum; quàm miserari atque dolere, cum efficaciam satis remedia expedire malis nostris, atq; in tempore quidem, haud posset? Nihil falsi prædico: testor conscientiam meam, PATRES: quoties ipsum per ea conveni tempora (conveni autem sæpius cum essem Dresdæ, tum ut probarem ei officium; tum quia id non ingratum fore intelligebam, qui indulgentissimo affectu me semper solitus prosequi) nunquam ipsum delatum in cogitationes sermonesq; hujus generis,

F

neris,

meris, quin crebros eruperit gemitus, sæpe & superfu-
derit lacrimas, non nunquam in verba defecerit dolo-
ris magnitudine obmutescens. Si non præsentis re-
medio, quanto in futurum solatio tamen, hæc erant?
Ea enim demum infelicissima calamitas est, quæ nec
misericordiam invenit, & sæpe derisui illis est, qui an-
te alios levare debebant. Levavit profecto fortu-
nas nostras METSCHIIUS: quin Serenissimus Prin-
ceps potius, monente METSCHIO ac commen-
dante, quatenus fata patriæ vexatæ pessimè bellis, vi-
ribusq; defectæ, non obstarent. Nunquam enim vo-
luntas ac votum, in pristinum decus ut resuscitarentur
studia, Serenissimo Principi defuit: ut minus aliquan-
do posset, quàm vellet, non per ipsum equidem stetit,
sed illam communem necessitatem: cujus cursus
transversi impetum voluerunt multi effugere, pauci
potuerunt. Probatum longæ industriæ fide, & tot an-
norum experimentis illustribus domi forisque, dum
per Legationes amplissimas (de quibus postea per-
stringemus, ne observata temporum serie, ordinem
rerum turbemus) abest, spectatus METSCHIIUS in
supremum & sanctius illud consilium, quod omnem
publicum statum, Præsidente ipso Principe, dispensat
& ordinat, ac instar animæ, per artus omnes infusæ,
totius corporis agit molem, allegitur. Semper qui-
dem & fovet terras & recreat Sol; sed cum eVectus in
gradum altissimum est, solstitijque tenuit metam, tum
potentissimos radios spargit, maturatq; ac perficit o-
mnia, quæ vel florebant ante in culmo, vel in arista
flavescebant per campos, vel in arboribus rubebant
suave. Perinde METSCHIIUS in id levatus fasti-
gij

* A. 1716
XXXVIII.

gij canæ illius & longo usu robustæ prudentiæ vim ex-
eruit maximè, ac in salutem & commoda patriæ effi-
cacissimè convertit: nunquam remissus aut otiosus,
solicitus semper atque intentus: neque præsentia
tantum verissimâ pensitatione æstimans, sed solertis-
sima etiam sagacitate auguratus futura. Quemad-
modum enim veteranum gubernatorem tempe-
statum sereniq; argumenta haud fallunt temere; ita
& ipse ventura bona malaque ex suis signis haud vanus
vates colligebat. Pene injuria virtutum METSCHII
fuerit, de sapientissimâ ejus moderatione hoc loco
tacere, eximia ac necessariâ consultantium apud Prin-
cipes virtute. Qua qui deficiuntur, affligunt ple-
rumque negotium, non rarò semetipsos evertunt.
Gravis semper & odiosa ~~regnantibus~~ libertas immo-
dica & supercilium est: qui quo uberiores animos ha-
bent, & summum rerum arbitrium, eò & commoven-
tur facilius, & gravius deinde incumbunt commoti.
Ac licet cohibeant animos, nec agant manu, odia ta-
men reponere poterunt, & salutaria quamvis averfari
ac spernere, non alio nomine, quàm quia auctor dis-
plicuit. METSCHIIUS igitur, cum ei censendum di-
cendumque apud Principem esset, sic temperabat ani-
mi vim, sic exprimebat lenia verbis, ut & impleret of-
ficiam, & custodiret reverentiam loci, neque dissi-
mulans verum, neque superbè & impotenter incul-
cans. Quorum altero non effundebat collectam gra-
tiam; altero auctoritatem senatoriam tuebatur. Nec
alij temere salubrius magnis potestatibus assistunt,
quàm qui abruptam contumaciam inter atque de-
forme obsequium medio quodam innoxioq; itinere

A. cl^o l^o c^o
XXI,

decurrunt. Cumuli vicem Imperij Thesaurarij munus ac titulus accessit novissimè, ab ipso Augusto sponte ac ultrò delatus. Magno documento, quanti virtutes METSCHII meritaq; maximus Principum faceret, nullo accipientis ambitu, nullis tradentium conciliatus precibus, & suo unius iudicio fretus. Nunc retro mihi legendum est iter, & revertendum in illa curricula, quæ reliqui ante. Cùm aulam & curiam igitur intrasset METSCHIIUS, interveniunt tempora plena negotijs plurimis, & difficillimis plerisque ac multò maximi momenti. Adeò, ut domesticis consilijs auspicijsq; explicari haud possent, & foris conficienda legationum ministerijs essent. Quarum nulla tam gravis incidit, quin polceretur METSCHIIUS, quin unus deligeretur propemodum, in eius humeros hoc onus curarum imponeretur. Transigendum * Budissinæ erat cum missis à Cæsare de tradenda fiduciario primùm, deinde hæreditario jure utraq; Lusatia in belli navatipræmium: iterum iterumque allegatur METSCHIIUS. Componenda & ordinanda primis comitijs provincia erat: * allegatur METSCHIIUS. * Celebrari Jutroboci debebat Conventus Saxonici dies; & paulò post alius Lipsiæ: utroque versum allegatur METSCHIIUS. * Deliberandum veniebat cum Theologis & Jctis primarijs, Lipsiensibus, VVittenbergensibus, atque Jenensibus, super edicto Cæsareo de restituendis Ecclesiasticis bonis; allegatur rursus METSCHIIUS, qui totum illud Consilium moderetur ac regat. * Incidebat tractatio ardua cum Suevici Franconiciq; Conventuum Oratoribus, cõdicta Plaviæ: quis mitteretur alius, quàm
toties

* A. cl^o l^o c^o
XXIII. cl^o
l^o c^o XXIV.
cl^o l^o c^o
XXXV: cl^o
l^o c^o XXXVI.
* ANNO
cl^o l^o c^o XXIV
* ANNO
cl^o l^o c^o XXIV
* ANNO
cl^o l^o c^o XXX.

* ANNO
cl^o l^o c^o XXXI

toties qui felicissimè missus **METSCHIUS** erat? Præclara hæc atque egregia sunt, **AUDITORES**, & quæ sufficere sola possint, ad circumdandam ei præcellentem laudem ac gloriam, qui esset defunctus; non omnia tamen sunt: & ampliora restant adhuc in isto genere de **METSCHIO** nostro commemoranda. Nondum enim de Evangelicorum procerum concilio Francofurti ad Mænum componendæ paci instituto, quò missus **METSCHIUS**, nondum de Ratisbonensi Electorum conventu in quo **FERDINANDUS III.** dictus Cæsar, & augustali Ceremonia inauguratus est, cui Principis vicem inusitato hætenus exemplo interfuit **METSCHIUS**; nondum de Legatione Pragensi pro accipiendis solenni ritu Imperij, Bohemiæ, Lusatiæque feudis, cui præfuit **METSCHIUS**, nondum de Leutomeritano itinere à Serenissimo Electore ad **FERDINANDUM II.** Imp. Aug. gravissimarum deliberationum causa suscepto, in quo primarij Comitibus non functus tantum **METSCHIUS** est; sed maximorum quoque consiliorum adjutor Principi affuit, dixi. Quid de Electorali concilio Norinbergam indicto? Quid de Comitibus Ratisponensibus mox consecutis? Quid de Palatinatus controversiâ memorem, & Ratisbonæ, & demum Viennæ tractatâ? Ubique affuit **METSCHIUS**, ubique Legati principis partes administravit accessit. Magnum Legatorum nomen, magna dignitas, sed numerosissimum arduumq; imprimis officiū est. Non ducitur sorte, aut temere sumitur, eligitur Legatus: & quis eligitur, quàm qui in optimis, ac præstantissimis maximè probatur? Missus in munus non

*A. clo lxx
XXXI.*

*A. clo lxx
XXXVI.*

*A. clo lxx
XXXVIII.*

*A. clo lxx
XXXII.*

*A. clo lxx
XL.*

*A. clo lxx
XLI.*

G

suus

Tuus amplius Legatus est : personam principis sustinet : & ita maiestate ac publica quadam religione munitus incedit, quæ venerabilem ipsum & sanctum & inviolatum gentibus præstat. Sed ordinare perite atque disponere causam, sed sic dispositam tractare exusu, & explicare feliciter, & obtinere, quæ petas; & inter hæc tueri magnificè mittentis personam, excipientium maiestatem non offendere temere, colligere hominum studia, penetrare sensus, animos tenere, & hinc amore, hinc reverentia & auctoritate eosdem implere ut possis, qua vi ingenij, iudicij copia, apparatu scientiæ, prudentiæ actu; quibus facundiæ, viribus, quo dexteritatis solertiæque facundissimo genio opus est? Tantæ profecto hæc artes sunt, ut singulæ etiam ac dispartitæ, cui contigerint, magno futuræ decori sint: quàm singularem itaque ac prope cælestem præstiterit hominem, qui universas possideat, & omnes uno miscuerit cinno? Satis hinc, puto, intelligi potest, quàm excellens natura METSCHIO, quæ raræ & nobilissimæ ipsi dotes contigerint. Neque enim aut demandatæ illi tot legationes fuissent gravissimæ, aut ipse iisdem tanta felicitatis laude fuisset perfunctus, ni omnis earum rerum copia, quæ munus partesque Legati absolvunt, affuisset ubertim. Pulchrum eximiumque habetur tueri armis patriam, vi hostes depellere: securitatem ac vitam omnium, dum cernas tuam, locare in tuto: hæc ipsa tamen si quis consilio industriaque inermis efficiat, næ ego illud & multo gravius & præstabilius duxerim. Arma repelluntur armis; quorum omnis vis in aperto est, ac corporum robore, audacia manuum, pervicacia

cia

cia animorum, peragitur: hinc ingeniorum certamen,
& in occulto maximè, cernitur: quorum petitiones
ac ictus non nisi perspicacissimæ mentis acie videas,
efficacissimæ solertiæ artibus declines aut vincas.
Quod tantas difficultates sæpius habet, ut facilius
multò ac pronius sit, ferro ac viribus, quamvis ingen-
tes copias fundere; quàm unius acuti ferocisque &
obstinati hominis suadendo vincere pervicaciam.
Quas laureas itaque debebimus METSCHIO, quæ
ornamenta eidem decernet posteritas, non armato-
rum hostium quidem, sed maximorum negotiorum
Victori felici? Quamvis enim nihil unquam laudi
ac gloriæ dederit METSCHIUS, dicta factaque om-
nia ad conscientiam referens, ex qua se optimus
quisque maximè æstimat: non tamen ~~omne~~ præmio
suo apud superstites illustris atque excellens virtus de-
bet: & nisi suum cuique decus reddat posteritas, ingra-
ta eadem erit, aut invida. Huc mihi erecta juve-
num indoles, huc gnava virorum industria ades! Po-
nite vobis ante oculos METSCHIUM: quis ille
quantusque in omni vitæ colore fuerit, intuemini,
cum cura: contemplamini dotes, spectate virtutes
ejus illustres: relegite acta & gesta, quibus claruit; re-
perietis luculentum exemplum in omni cultu civili
ac habitu perfectissimi viri. Quale apud veteres aut
Atticus aliquis, aut Plinius Cæcilius dedit, nisi quod
alter abstinuit plane honoribus, alter gessit honores:
cum tamen utrumque expresserit METSCHIUS:
æmulus Attico, cum non ambivit: & comparandus
Plinio, cum honores accepit delatos. Hinc discere
erit, quibus tingendus & præstruendus artibus ani-

mus, qui cogitet publicum, qui patriam tueri consilio cupiat: quâ procedendum viâ sit, qui umbras quaerant emergere, & alacritate nobili altiora affectet; sed ut declinet præruptos tramites, & prava compendiorum æquè fugiat. Neque enim secunda & tuta ulla sublimitas, nisi virtuti innixa. Malæ artes arenosi & lubrici soli imitantur naturam: quicquid imponas, levi impulsu corruet. Facturus videbor pretium operæ, si postquam de publica METSCHII vita exposui, nunc de privata non nihil connectam. Hæc enim alteram præparat: nec utilis temere publico sit, nisi qui domi suæ, quæ & ipsa imaginem quandam Reip. gerit, antea fuerit frugi. Et ad exemplum interest, ut METSCHIIUS, totus cognoscatur, qua licet. Sed domum patris materque familias, liberique communes, & familiares constituunt. In quibus partibus omnibus ita se comparavit METSCHIIUS ac gessit, ut commodum maritum uxori (ANNA ELISABETHA SCHONBERGIA erat, decus ingens matronæ) patrem piissimum liberis (quos XII. sustulit, reliquit tres) Domesticis herum æquum exhiberet ac bonum. Complectebatur conjugem sanctè, ut animæ suæ partem alteram, ut liberorum felicem matrem, ut rerum & fortunarum omnium fidelissimam sociam dulcissimamque consortem: amabat, fovebat, tuebatur liberos, ut sanguinem suum, ut quos simillimos sibi optabat videre, & itineribus iisdem ingredi, quibus præcesserat ipse enisus in summa. Cum servulis suis clementer agebat atque intentè: ut nec obsequium, facilitate; nec asperitate amorem corrumpere. Nemo enim ministeria sua fastu atque
sævi-

ſævitia frugi effecit. Nullum in domo ejus luxuriæ,
& apparatus nimij, & delicati ac anxij cultus; indu-
ſtriæ contra & continentię parabilis que munditiæ ſi-
gna plurima erant. Cumque ex facili eum moris
antiqui cognoſceres; non intonabat tamen ſeculo,
& odium profitebatur hominum, & quicquid ipſe
non faceret, ſuperbè alijs exprobrabat. Spectabat,
ferebat, quibus vetandis & coercendis impar eſſet: &
ſapientis exiſtimabat, ſibi detrahare vitia, in alijs ferre.
Idem gravis & ſerius in negotio; in remiſſione jucun-
dus ac comis, ſed ſalvâ dignitatis perſonâ. Non do-
mum ſuam in antrum triſte, aut inaccessum conver-
tebat adytum, ſuoque ſecreto familiari ſe velut car-
cere quodam damnabat: patebat omnibus: admit-
tebat quosvis humaniter, faſtidiens neminem, nemi-
nem captans, ingenua bonitate animi, & quadam om-
nes juvandi voluptate ductus. Sermo promptus ac
facilis: non anxius ac ſuperbus, non fictus aſtu, & in
inſidias audientium compoſitus callidè ac tortus; ſed
liberalis atque ingenuus, & generoſo quodam candore
verus ac liber, ſine amaritudine tamen atque acer-
bitate. Miſcebat & per ætatem jocos, leporumq̃;
amœnitate amabili commendabat dicta ſeriò; inter-
ferebat & hiftoriolas, ac Enniani illius amici inſtar mul-
ta antiqua, ſepulta, vetuſta è memoriæ depromebat
theſauris: quæ uti ſub melioribus annis mirè in eo
floruit, ita in grandi illa ætate nec malæ omninò fidei
erat. Hanc enim delicatiſſimam humani animi
partem primam omnium ſenectus invadit. Nihil
promittebat temere: quæ ſemel promiſerat, religioſè
ſervabat. Fumos vendere, & affectatis verborum

H

blan-

blanditijs hiantes ambientium ducere spes, aliorum
quæstus ac artificium sit; METSCHII non erat:
ad cuius magnum excelsumque animum humilitas
ista ac sordes non pertingebant. Adversa tolera-
bat fortiter, quod viri est; secunda reverenter habe-
bat & caute, quod sapientis: nec efferens inconsultè
animum, nec abjectè demittens. Recogitabat vices
rerum, & rotam fortunæ volubilem, & hominem es-
se, nunquam obliviscebatur. In primis ætate pro-
vectior, & natu majore. Namque *si homo bulla*, ut
Varro dicebat, *èd magis Senex*. Non fugiebat hoc
METSCHIUM: & bene memor respiciebat subin-
de volvebatque suprema secum: eaque ut rectè pos-
set obire, hoc diligentius dabat assiduè operam, quod
rectè, non nisi semel, obiri possent. Quid circuire
mundum juvet, quid causas secretaque ejus rimari,
in omnem naturam denique mentem oculosque di-
mittere, dum tuam ipsius negligas, teque mortalem
minus cogites, & moriendi artem condiscas? Ma-
gnam laudem habet, non ignorare, quæ nescit vulgus,
& liberare tenebris animum, levareque altius men-
tem, quàm enititur turba: sed hic doctissimus omni-
um & sapientissimus fuerit, qui probè hanc discipli-
nam calleat, ut nunquam non lætus & hilaris, & plenus
optimæ spei fatum suum possit excipere. Didicit
METSCHIUS, nec quicquam hætenus studuit ma-
gis, quàm ut oppeteret pulchrè, in quod Octobris
proximi decimo nono incidit die, vita decedens. O
durum ac illætabile verbum quò abripis me? In quem
furentis fluctus instar repente me conijcis scopulum
atque illidis? Quæ deprehensum in hac necessi-
tate

tate sustinebit spes? Quæ laborantem constantia
asseret? Sed ut ut habeat res, eluctari oportet: &
planiora emensis hæc aspera quoque ac confragosa
sunt pervadenda. Incumbebat senectus, onus gra-
ve: invaserat morbus, lentum atque difficile malum:
quò magis collabascere vires, & valetudine vexatæ, &
ipsâ ætate jam vanalescentes. Sed cùm adhuc vigere
animus, & responderemuneri vidèbatur, non depo-
nebat METSCHIIUS partes, atque vel domi & se-
dens in lectulo sustinebat. Satis consulere corpo-
ri visus, si non concuteretur motu, & qualicumque
quiete gauderet compositum. Dispar delicatulis
illis, qui, cum leviter manus aut pes dolere cepit, abji-
ciunt illico animum, & abditi intra thalamum altè, cu-
ris suis indicunt ferias, sæpeq; languorem brevem ces-
sationis non brevis antipium causam. Obibat ita-
que munia METSCHIIUS, æger atque decum-
bens, quod virum acrem ac strenuum decebat: neque
mutavit ante, quàm impar labori omni corpus, jam
ipsis operibus animi quoque minus suppeditaret.
Quid enim faceret consumptis instrumentis prope-
modum, in quibus operari consuevit animus: &
lingua maximè, interprete animi, ægrè tardeque ve-
niente ad partes? Videbat METSCHIIUS quid
hinc maneret: & grave venire haud poterat, quod sa-
pientissima mente suâ diu peregerat ante. Grava-
tus annis, optabat solvi: & involutus sua pietate mi-
nimè omnium timebat mori. Nam quid metueret,
qui secum CHRISTUM haberet? Habuit, habuit
illum secum perpetuo; sed tum se illi permisit uni,
cùm cætera omnia dimittenda mox essent. Cum

valedixisset affectibus, conjugi, liberis, dulcissimisq;
 nepotum nominibus, & si qui alij aderant, quos cha-
 ritate complectebatur; neque officij erga commu-
 nem parentem patriæ, & cujus humeris proximè no-
 stra omnium salus securitasque innititur, oblitus fu-
 it, cum Genero suo, Generoso ac Summo Viro, JO-
 HANNI NICOLAO A SCHONFELD Consi-
 liario Camerae, quem vocant, & Censuali, negotium
 daret perferendæ legationis, & desideria deficientis
 vota que ultima Principibus Serenissimis commen-
 dandi? Neque enim non meminisse inter supre-
 ma poterat, quos omni vita sancte ante, ac velut nu-
 minum genus aliquod (& sunt revera Principes numi-
 na) coluisset. Vacuus rerum humanarum curis, to-
 tâ mente capiebat cælum, & præcerpebat illa gaudia,
 quorum ut potiretur, tristitia omnia atque acerba ha-
 tenus, quæ incidissent, æquissimo animo pertulerat.
 Qui licet nondum evolasset terris, tamen jam tum in
 superis versabatur quodammodò, & inter illos bea-
 torum Spirituum, illudq; SANCTUS, SANCTUS
 SANCTUS, perpetuò incipientium coetus, ipse quo-
 que gaudebat ac exultabat, sub quadam imagine
 obiens, quæ mox reipsâ obiturus in æternum esset.
 Ibat in finem suum, hoc est, in vesperam, quem dixi,
 dies, * cum ipse admoveretur fini, atque in vitæ adeo
 vespera obiret diem placidissimè, quinto & septua-
 gesimo anno finem propius ducto. Felix post cæte-
 ra hoc tanto ætatis spatio etiam, & quod uxore liberis-
 que superstitibus, dignitate incolumi, florente fama
 excederet, sequentibus omnium lacrimis, quod ve-
 rissimum magnorum meritorum virtutisque testi-
 moni-

* XIX. O.
 Febr. A. 13
 136 LV.

monium est. Nemo enim in alieni funere, nisi cum
multum profuit raptus, temere fleat. Quid nunc
hic faciam Auditores? Quas in presenti capeffam
partes? Erigere jacentes cupiam? Dejectus ipse
met sum. Solari mœrentes instituam? Eadem
indigeo ope. Ad fortiora transeam, & legem sta-
tuam lacrimis, & obiurgatoria voce compescam do-
lorem? Durus, immitis, impius videar. Incitem
contra atque accendam luctum? Nihil agam: ne-
que proficiam quicquam ad summum. Non revo-
cari METSCHIIUS lacrimis, nec ullis lamentis redu-
ci potest, qui semel ereptus. Calamitosæ ac turbidæ
res consilium, non fletum, expetunt. Et remederi
luctum quidem disciplina salubris; damnum sarcire
æquè non potest. Romanus Vates de tumulo suo
per inscripti elogij apices vocem veluti tollens, su-
os admonet cives, ne quis se decoret lacrimis, ne pro-
pinquorum pietas planctum sibi ac fletum faciat.
Vivere enim adhuc, & per virorum volitare se ora, ut
ipse loquitur, hoc est, secundis hominum rumoribus
celebrari ubique. Nimirum existimabat sophus,
aliam corporis, ingenij aliam vitam esse. Illam du-
rare, quamdiu in corpore spiritus maneat: hanc in
præclaris monumentis spectari, neque finiri ante,
quàm ipsa occiderint. Condiderat Ennius res Ro-
manorum carminibus: Græcorum fabulas intulerat
Latino: scripserat Satyras, intactum Romanis ingenijs
opus. Quæ novitas rerum, & vix dum degustari
coepta Musarum dulcedo, ita detinuit accepit popu-
lum Martium, ut admirarentur omnes ingenium
Viri, neque minoris existimarent deductum Sardinia

Poëtam, quam quemlibet amplissimum Sardinien-
sem triumphum. Hac fretus gloria, victurum per-
petuò sese sperabat Vates, nec finiendam ante memo-
riam sui, quam, quæ relinqueret carmina, amplius
haud essent, quæ augurabatur æterna fore. Nec fal-
sum habuit Poëtam præfagientis animi omen. Le-
guntur adhuc eorum reliquiæ, & post ducenta seculâ
in perennitate literarum durat durabitque Ennij no-
men. Purate, Auditores, & nostrum Hercules de
conditorio suo attollere caput, quin ex cælesti potius,
qua nunc receptus, arce despicientem, augustiore,
quàm solebat antea, ore dicere: *Quò aegritudo ve-
stra hæc facit? Inique factum interpretamini, quod ere-
ptus sum? Subtractum corpus, velamentum animi, est:
animus ipse superat, extra fortunam omnem ac casum posi-
tus, & suâ naturâ æternus. Ergone sic vixi, ut mortuus
vobis videri possim? In illos id convenit, qui segni otio
inertiaq; memoriam sui cum vitâ ipsa sepelierunt.
Quibus consilijs & auctor & actor affui hæcenus? Qui-
bus negotijs in ultimam senectutem vitam extraxi? Con-
ceditur Veteranis missio: & opus quisque facit, ut tandem
quiescat. Invidebitis mihi, quod operarijs atque militi-
bus datur? Credite mihi, interire magni viri hæc possunt:
cum ipsi amplius non sunt, opera virtutesq; eorum durant:
in quarum gloria, novam & aliam, & certiore vitam du-
cunt. Quid tum, si species mea subducta oculis est? Su-
persunt exempla: quæ reminisci, & intueri, & æmulari de-
nique licebit semper. Nec major alia in mortuos, salubrior
in viventes pietas est. Lamenta & lacrimæ nec juvant
defunctos, & affligunt superstites: & cum nequicquam fluxe-
rint*

*rint diu, ultro tandem exarent. Plenissimè honoraverit
mortuam, qui actus viventis præclaros exprimere, & fieri
studeat, quod ipse fuit. Sequemur præcepta tua, BE-
ATE HEROS: quæ in te flevimus hætenus, colemus
deinceps & venerabimur: nec charior temere aut
sanctior nobis, quàm nominis tui, memoria erit.
Repetemus assiduè dicta factaq; nobiscum tua: de
dotibus maximis tuis atque virtutibus aut medita-
tio nobis instituetur, aut sermo. Hæc liberi nostri
ex nobis, hæc nepotes audient, ut isti rursus posteris
tradant; tuque in animis hominum, memoria tem-
porum, famâ rerum, neque inglorius maneas, &
semper agas superstes, admirandus cæteris,
solis felicioribus imitandus.*

DIXI.

